

tedaj, kadar neha delati za nadzornika in prične delati za učenca. — To so vsmi pomisleki, ki sicer nimajo tesne zveze s snovjo, vendar so pomenljivi, če upoštevamo, da se nam v tem oziru v šoli ne nudi niti toliko, da bi imeli vsaj slutnjo o tem delu in bi ne padli popolnoma na novo polje nevednosti, bi ne izgubljali zaradi nevednosti obilice časa in brezpotrebne dela. In dokler se bo učiteljstvo na ta način uvajalo od strani šole neposredno v avtomatičnost in birokratizem, toliko časa se to zlo ne ublaži. Tudi če o nečem šola ne poučuje, nosi občuten greh napačnosti v sebi; ker nevednost se v d a v s e m u — tudi slabim stvarim se akomoduje!

In naša vzgoja, združena z našo formalno izobrazbo, je celo taka, da prezira celo poučevanje po socialnih potrebah. Skrajno enostranost lahko vidimo v tem, da nas vzgojujejo kot le službenike — učitelje, pri tem pa splošno vzgojo naravnost zatirajo in tudi tozadevno izobrazbo. Danes na naših učiteljskih vzgojujejo učitelje — ne oziraje se na socialno življenje in na potrebe učiteljskega; vzgojujejo biokrate, vzgojujejo separatiste in egoiste, vzgojujejo ljudi, ki so nevjajni samostojnosti in so nesvobodni, vzgojujejo avtomate in pedante. Ne vzgojujejo pa vzgojevalcev naroda in socialnih delavcev. (Dalje.)

Kranjske vesti.

—r— **Kako govore sami!** Mihelič Viktor, nadučitelj v D. M. v Polju! Ta da je dobil? Kaj je pa ta še storil za Slomškovo Zvezo? Kaj je pa še storil za S. L. S.? No, če je pa ta dobil, potem se pa že vse neha. — In Kuhar, ki ga je sam škof s priznanice pohvalil in postavil vsem „Orlom“ v zglede — o tem, da so ga potem sami vrli „Orli“ izključili iz svojih vrst, niti ne govorimo! — se je silno zgražal ob zadnjem imenovanju. Čigler je pa sila ogorčen, ker ni dobil Ježice; saj se je vendar zato toliko pehal za Slomškovo Zvezo zadnji čas in je celo prevzel pri podružnici važno mesto nje funkcionarja. — Kakor čujemo, namerava zaradi upravičenega preziravanja pri zadnjih imenovanjih več Slomškarjev, ki niso šele zadnje čase pristopili, odložiti svoja častna mesta odbornikov Slomškove Zveze in odbornikov Slovenske Straže. — Dosti lačnih — malo piče!

—r— **Ravnikar na višku!** Bavnikar je torej dosegel, kar se je dalo največ doseči. Sedaj pa vprašamo tov. Ravnikarja, če se je splašalo zaradi nadučiteljske službe na Viču zatajiti v dež. zbornici svoj stan na ljubo onim klerikalcem, ki so njemu nemalo odjedli s poslanstvom, ki zanj niso imeli milosti ne deželne odborniškega mesta, (ki bi mu moralo po pravici pripadati) in ne kaj boljšega od bore nadučiteljske službe na Viču? — Pač ne sme vsakdo z njimi — uživati!

—r— **Ravnikarjeva kariera — na koncu!** S tem, da so klerikalci dali Ravnikarju nadučiteljsko mesto na Viču, so se pa tudi iznebili ti „prijatelji učiteljskega“ zastopnika učiteljskega v lastnih poslanskih vrstah. To da je bil namen klerikalcev, spraviti Ravnikarja iz volil. okraja in se ga tako iznebiti v bodoče kot poslanca. To nam potrdi tudi tov. Ravnikar, če se bo le spomnil na vse one bridke besede, ki mu jih je naštel dr. Šušteršič v klubu — zaradi onega borega glasovanja za podporo resnično potrebnim sirotam Kobalovim. Tedaj so hoteli Ravnikarja prisiliti do tega, da bi sam odložil mandat. To da menda tovarišu Ravnikarju samemu spoznati, kaj nameravajo z njim. Če mu pa še mi povemo, da smo mi slišali, kako so se klerikalni poslanci — ob priliki oddaje mesta deželnega odbornika — kaj dvomljivo izražali o njem in o njegovih zmožnostih, to mu pa lahko še bolj odpre oči. Sicer naj se pa le sam spomni, ko se je v klubu klerikalnih deželnih poslancev sam potezal za šolski referat deželnega odbora in je v dokaz zmožnosti navajal to, zakaj so ga pa potem volili za namestnika prof. Jarca v dež. odboru. — Dr. Šušteršič ga je zavrnil: „Ker nismo mislili, da bo sploh kdaj do tega prišlo.“ Sic transit gloria mundi! O, Jernej, ali ti je tega treba? Na stare dni si omadeževal svojo napredno preteklost!

Štajerske vesti.

—š— **Učitelj, ki imate izkušnjo tudi iz nemščine, pozor!** Razpisano je def. učiteljsko mesto s prosto sobo na nemški 4razrednici v Ormožu. (1. plač. razred.) Prošnje do 1. feb. 1911. krajnemu šol. svetu Ormož-mesto.

—š— **Nova šulferajnska šola v mariborski okolici.** Iz Hoč nam poročajo: Prav pridno lazijo agentje okrog kmetov v Šmiklavžu pod Mariborom. Nagovarjajo jih, naj razširijo s pomočjo Schulvereina svojo enorazredno šolo v dvorazredno. Denar za novo stavbo da Schulverein, prostor, travnik ob cesti iz Maribora v Ptuj, pa graščak Scherbaum. Nemškutarji upajo zaloviti za novo ponemčevalnico precej otrok iz bližnje Loke in Dobreve. Narodni krogi, pazite!

—š— **Umrl je dne 22. t. m. tov. Jo s i p Kl i n e,** nadučitelj v p. in hišni posestnik na Vidmu ob Savi, v 68. letu svoje starosti. Pogreb blagega pokojnika, ki je bil splošno priljubljen in spoštovan, se je vršil v torek, 24. t. m. Daljši životopis pozneje. N. v. m. p.

—š— **Peerz pojde v Maribor!** „Sl. Narod“ poroča: „Kranjski dež. šolski svet je dovolil g. dr. Potočniku, profesorju na učiteljski v Mariboru, da menja z enim profesorjem na ljubljanskem učiteljski. Manjka še dovoljenje štajerskega dež. šolskega sveta.“ — Domnevamo, da je ta „en“ prof. Peerz z ljubljanskega učiteljskega.

—š— **Deželni odbor štajerski za „Schulverein“.** Med zadnjimi izkazi darovalcev za „Schulverein“ čitamo tudi, da je prispeval deželni odbor štajerski 400 kron! Tako se postopa v deželi, kjer živi pol milijona Slovencev, tako gospodarji z ljudskim denarjem tisti deželni odbor, ki nima nikdar denarja, kadar gre za upravičeno in postavno razširjenje slovenskih šol na Spod. Štajerskem!

—š— **Osebnost. Vadniški učitelj na mariborskem učiteljski Stanko Marin** je pomaknjem v osmi činovni razred.

—š— **Prebivalstvo Gradca.** Gradec ima po zadnjem ljudskem štetju okrog 160.000 prebivalcev, leta 1900 so jih našli le 138.000.

—š— **Okrajni šol. svet in Spod. Štajerskem** še vedno zgolj nemško uradujejo v kljub vsem tozadevnim sklepom slovenskega učiteljskega ob okr. učit. konferencah. Slovenci smo krotki ter se damo imeti za nore! Saj je dosti, da malo zaropotamo. V praksi pa ne izvajamo posledic. To dobro vedo uradi. Zato se nam pa godi tako — Šolska vodstva na Spodnjem Štajerskem resno pozivljamo, da d o s l e d n o pišejo uradom v slovenskem jeziku! Ako tega ne store, potem se ne smemo čuditi, ako tudi njim nadrejena oblastva ne opuste nemškega dopisovanja!

—š— **Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.** Štajerski deželni šolski svet je dovolil razširjenje trirazrednice v Kostrivnici pri Rogatecu v štirirazrednico in razširjenje enorazredne šulferajnske šole v Velenju v dvorazrednico. Dovolil je otvoritev šolskega vrta „Slov. Straže“ v Smartnem pri Velenju in otvoritev šolskega vrta v Kozjem, ki ga vzdržuje tamošnje društvo za mladinsko oskrbo. Nastavil je za nadučitelja na nemški šoli v Vojniku učitelja istotam Avg. Drogenfina in za šolskega vodjo v Cirkovici-Škalah def. učitelja v Žusmu Avg. Rožmana. Dalje je nastavil v Št. Iju začasno vpok nadučitelja Franca Rožmana za učitelja in na ljudski šoli v Velki pri Omureku kot def. učitelja Viljemino Kožuh in Marijo Medved. V Doberno je eksponiran Fr. Hribernik, učitelj na okoljski šoli v Celju, ker je okr. pomožni učitelj na Doberni Josip Leskovar nevarno zbolel.

—š— **Nevarno je obolel tov. A. Gnus,** nadučitelj na Dolu, duša tamošnje posojilnice. Vendar pa se mu, kakor slišimo, že obrača zdravje na bolje. Želimo, da vrli tovariši skoro popolnoma okreva!

Goriške vesti.

—g— **Prebivalstvo Gorice.** Zadnje ljudsko štetje v Gorici je izkazalo 27.079 prebivalcev brez vojaštva. Od leta 1900 je naraslo prebivalstvo na 4401 glavo ali 18,63%.

—g— **Laški visokošolec** so razvili v Gorici in po vsej Furlaniji živahno agitacijo za laško vseučilišče v Trstu. V Furlaniji je bilo mnogo shodov, tako tudi v Gorici. Zanimivo je, kako razne političke stranke kujejo politički kapital tudi pri tem vprašanju. Tako so laški klerikalci naravnost zahtevali, da se jim prepusti vsa agitacija po Furlaniji, dočim so bili pripravljeni prepustiti Gorico liberalcem. Seveda liberalci niso hoteli nesar slišati o tem. Zato se na raznih shodih niso mogli zediniti niti za osebo — predsednika! Človek je dobil vtisk, kakor da se vse to odigrava na Slovenskem.

Tržaške vesti.

—t— **Podržavljen je petih učiteljskih mest na Ciril-Methodovi šoli v Trstu.** Z ministrskim odlokom od 10. januarja t. l. je bilo dovoljeno, da se s 1. septembrom 1911 zistimuzuje na državni ljudski šoli na Lipskem trgu, 5 učiteljskih mest — in sicer 4 mesta učiteljev, oziroma učiteljic — s pravicami in dolžnostmi vadniških učiteljev in eno mesto podučiteljice s pravicami in dolžnostmi vadniške podučiteljice. Vse te nove učne osebe bodo dodeljene slovenski Ciril-Methodovi šoli.

—t— **Zmešnjava v šolski upravi.** V „Edinosti“ čitamo: Avstrijska šolska uprava se letos trudi, da bi s podežimi se odloki in ukazi pokazala voljo za napredek in reformo šolstva. Pri tem natecanju pa se dogaja, da prihaja do neumljivih nasprotij, posebno ker se posamezni deželni šolski sveti na svoj račun reformirajo in odrejajo. Tako je lansko leto reformsko namestništvo okolo 15. marca, torej za dotično leto post festum, odredilo, da je prvo polletje na tržaških šolah — ljudskih in meščanskih — skleniti na pustni ponedeljek. Letos bi morala biti ta naredba prvič izvršena in bi tako ljudske šole v Trstu izvršile prvi semester dne 27. februarja. Pametno bi bilo seveda, da bi se tudi na srednjih šolah istočasno zaključil prvi semester, a to bi bilo preveč normalno — in res je te dni poskrbelo naučno ministrstvo za zmešnjavo s tem, da je odredilo, da se na vseh srednjih šolah v dr-

žavi prvi semester zaključiti dne 31. januarja. V Trstu bo torej med sklepom prvega semestra na srednjih in ljudskih ter meščanskih šolah cel mesec razlike. — In vendar zadevlje to mladino iz istih družin. Sicer pa je zopet pričakovati, da bo oni ukaz glede ljudskih šol, ki bi se moral letos prvič izvršiti, preklican, in bomo zopet imeli primer nezmožnosti avstrijske birokracije.

—t— **Novi škof v Trstu.** Uradno razglašajo, da je imenovan za škofa v Trstu kanonik in ravnatelj deškega seminarja v Ljubljani Andrej Karlin.

Koroške vesti.

—o— **Jožef Apih.** V Celovcu je umrl nagle smrti Jožef Apih, vpokojeni profesor in odbornik Mohorjeve družbe. Jožef Apih se je rodil leta 1858. v Zapužah pri Begunjah na Gorenjskem. Kot profesor je služboval mnogo let v Jičinu, nazadnje pa na c. kr. učiteljski v Celovcu. Apih zavzemlje odlično mesto med našimi zgodovinskimi pisatelji. Za „Ljubljanski Zvon“ je popisal Velegrad in v znamenitem članku očrtal veliki pomen plemstva za narodni razvoj. V Letopisih M. tice Slovenske je objavil temeljite razprave o Židih; o kranjskem rojaku in slavnem državniku Žigu Herbersteinu, o kranjskih stanovih. V „Ljubljanskem Zvonu“ pa je podal jako interesantno „Statistiko članov Matice Slovenske“ in izrazil tudi željo, naj bi „Matica“ nadaljevala in izvršila knjigo „Slovanstvo“. Slovenska Matica je tudi izdala njegovo znamenito delo „Slovenci in leto 1848.“ v posebni knjigi, za Mohorjevo družbo pa je sestavil ob petdesetletnici vladanja našega cesarja lepo knjigo „Naš cesar“. Pokojnik je tudi sodeloval pri „Izvestju muzejskega društva za Kranjsko“. Apihovi članki so pisani jako pregledno, točno, temeljito; zanimivi so zlasti zategadelj, ker razume zgodovinska dejanja spraviti v zvezo z današnjimi razmerami. Blag pokoj njegovi duši!

—o— **Celovec šteje** po zadnjem ljudskem štetju 25.865 civilistov in 2500 vojakov, skupaj 28.365 oseb. Leta 1900 so našli 21.630 civilistov. Prebivalci so se torej pomnožili za 4235 oseb.

—o— **Škandalozne razmere na Koroškem.** Slovence na Koroškem preganjajo Nemci, kolikor morejo. Deželna vlada jim je razpustila političko društvo, pri ljudskem štetju Nemci takorekoč zjejo Slovence. Sedaj pa je deželni šolski svet izdal nov odlok na škofjski ordinarijat, ki pravi, da morajo veronauk v slovenskem delu Koroške poučevati v tretjem šolskem letu edino le v nemškem jeziku.

Splošni vestnik.

Kuhanje v ljudskih šolah. Zanimivo novost namerava uvesti vlada na ljudskih šolah, namreč pouk v kuhanju. Seveda ne naenkrat povsod, ampak polagoma. Vsaka šola bi imela poseben prostor za dvema ognjiščema; pri vsakem ognjišču bi kuhale po štiri učence en dopoldne na teden; tako bi se vezbalo vsak teden po 48 učenek. Za ta poseben trud bi učence na dan, ko bi kuhale, dobivale zastoj kosilo; ako bi pa slabo kuhale, bi pa dobile kazen — namreč slabo kosilo.

Družba sv. CM. v Ljubljani zajema svojo življensko moč iz svojih podružnic. Čim močnejše so podružnice, tem večja je moč družbe ter njeno obrambno delo. Podružnice so korenine družbe. Zato bodi vsaka podružnica vzorna in marljiva delavka, izvršujoča vsestransko svojo narodno dolžnost. Podružnica ni samo blagajnica, ki zbira denar pri članih ter ga odpošilja potem vodstveni blagajnici. Ona ima izvršiti mnogo obrambnega dela. Zlasti podružnice na jezikovnih mejah so važne postojanke, dela je tu neizmerno veliko. Večina podružnic se je v teku lanskega leta v tem smislu organizovala ter izvršuje svoje posledice. Je pa še vedno nekaj podružnic, ki je njih delovanje mlačno in nepopolno. Naj bi se tudi te podružnice letos zdrumle!

Nujna prošnja! Krajni šolski sveti, ali ste že naročili: a) mladinski list „Zvoček“; b) list za šole odraslo mladino „Naša Bodočnost“; c) list za starše „Domače ognjišče“; d) pedagoški list „Popotnik“; e) šolski list „Učiteljski Tovariš“? Ako ne, storite to takoj. Ako dohaja na vaše stroške v šolo kak drug list, zahtevajte, da se vrne takoj prva številka. Pri prvi seji krajnega šolskega sveta sklenite protokolarčno, da se morajo v bodoče naročevati vse tiskovine in potreščine pri firmah, ki slovensko mislečemu ljudstvu ne mečejo polen pod noge! Klerikalno učiteljstvo bo poizkušalo vtihtapiti na šolo liste, ki navidez dobri, utrujejo klerikalno politiko. Bodite čujčei! Kar ne izide v naših podjetjih, ima namen podpirati na ta ali oni način klerikalne farovski načrte. Tak material pa ne sme v — slovensko šolo. Krajni šolski sveti, zavedajte se, da plačujete šolske potreščine v in da ste odgovorni za — izdani denar. Še enkrat: proč z vsem, kar podpira direktno ali indirektno klerikalne brezdomovinske načrte!

Pomožne šole v Berlinu. Te šole so namenjene onim otrokom, ki zaradi telesnih ali duševnih ovir ne uspevajo v ljudski šoli, ki pa so sposobni za pouk. Najprej ustanove

v vsakem od 13 berlinskih šolskih okrajev po en razred. Nadležno snovanje se bo ravnalo po potrebi. V te šole bodo sprejemali otroke, ki so najmanj eno leto redno, toda brezuspešno hodili v najnižji razred ljudske šole in so ob koncu leta ostali v najnižjem oddelku.

Kolinska kavna primes si pridobiva vedno širša tla po Slovenskem. To ni čudno: saj je kolinska tovarna izključno domače podjetje in kolinska kavna primes je v resnici izvrstno blago, ki daje kavi izboren okus in lepo barvo. Poleg tega daje od čistega dobička kolinska tovarna na leto prav velike vsote za slovenske narodne in kulturne namene. Želijo pa bi bilo, da se kolinska kavna primes vpelje v sleherno slovensko hišo. Važna naloga bi tu pripadala slovenskemu učiteljstvu, ki naj bi kolinsko kavno primes povsod priporočalo in uvedi skušalo tudi tja, kjer je še ne poznajo. Storiло bo to lahko v dobri zvesti, da priporoča res pristno domače blago izvrstne kakovosti in da s tem obenem indirektno podpira slovenske narodne in kulturne korporacije.

Pametni nakup blaga iz tkanin. Ni vsakom znano, da se modno blago volnena, posebno plesnega blaga, modnega barheuta in flanel za krila, z fira za srajce, damast, brisače, robei, plstnenih in bombaževih najbolje dobi pri nas. Posebno imamo krasno izbiro za neveste. Kadar potrebujete kaj takega, obrnite se naravnost na izvozni dom V. J. Havličk in brat, kopalnišče Podébrady (Kr. Č.ška), ki vam pri sklicevanju na naš list pošlje franko in gratis zbirko vzorcev za pl-sne in zimske toalete. Opozarjamo, da je ta trvdka solidno češko podjetje in jo najtopleje priporočamo. (2)

Izjava.

„Slovenec“ piše v svoji 14. letošnji številki na 5. strani pod zaglavjem „Naše šolsko polje“ v 6. notici doslovnost to-le:

Ne mine teden, da bi ne prišlo pasjeponižno pismo liberalnega Zavezarja na kakega člana Slomškove zveze, kjer prosi pomoči za to ali ono službeno mesto, seveda ne pod praporom „narodnosti, naprednosti in demokratizma“. In čujte, med „šušmarji, zajedalc“ smo videli tudi pisavo dičnega in neustrašenega idrijskega deželnega poslanca!

Temu nasproti izjavljam: Ako in kadar mi kdorkoli pokaže samo eno črko, ki jo je v smislu „Slovenčevih“ besed napisala moja roka kakemu članu Slomškove Zveze, plačam takoj Slomškovo dar „Slovenski Straži“.

V Idriji, dne 24. januarja 1911.
Engelbert Gangl,
idrijski deželni poslanec.

Listnica uredništva.

Pa smo že zopet morali nekaj stvari odločiti do prihodnje številke! Z ozirom na gmotno stran lista se bomo tudi letos morali glede priloge omejiti na minimum, da ne zabredemo v dolgove. Ako bi vse napredno učiteljstvo storilo svojo dolžnost, potem bi list redno lahko izhajal s prilogo. Tako pa moramo stiskati s denarjem in prostorom, zato je tudi naše delo čedalje neprijetnejše, ker ne moremo lista polniti tako, kakor bi radi mi, naši naročniki in sotrudniki. Zbirati moramo, krčiti, skopariti, da imamo dela dvakrat več. To nam jemlje čas in seveda tudi moči. Toliko v vsestransko obveščene, da ne bo nikjer jeze in godrnjanja. Pojdite na delo, pa bo vse dobro in vsem ustrezno! Čudežev pa ne znamo delati!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 113. Kranjsko. 1-1
Na trirazredni ljudski šoli v Prečni se razpisuje nadučiteljsko mesto, na enorazrednici v Zagradcu pa učno in voditeljsko mesto v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 28. februarja 1911. C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 23. januarja 1911.

Št. 2592.
V Kamniškem šolskem okraju se razpisujejo naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.
1.) učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Komendi;
2.) nadučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v St. Gotardu;
3.) učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Dolu.
Pravilno opremljene prošnje je za vsako učno mesto posebej predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 5. februarja 1911.
V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morejo z državnozdravniškimi izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za službo.
C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 27. decembra 1910.